
Author: Švantner, František (1888-1937)

Title: Malka

Publishing place: Martin

Publisher: Matica slovenská

Date of publication: 1942

Malka

* * * * *

Testing line verses

Testing line verses

Testing line verses

Takto ju volali. miş-maş

Yo más le tengo por un aventurero impetuoso, y no me explico cómo no triunfó en España».

* * * * *

«...Apenas se sabe ya de él. Mi sobrino no pudo tenerlo en su casa.

A ja, hoci sme boli už pred sobášom, nevedel som a ani dnes neviem, èi to bolo len jej priemenie, alebo bola tak zapísaná aj v matrike. Slúžila u Michalèika, ktorý mal obecnú krèmu na Beòuši, ale najradšej kupèil so statkom a v krème nechával svoju ženu, a keď tá mala zaneprázdnenie, nuž aj Malku. Tam som sa s òou poznal, lebo na beòušskom hornom salaši som ja dva roky valášil a v obecnej som sa neraz pristavil, ba niekedy aj noc prespal, keď som sa oneskoril v dedine a ažilo sa mi nocou na salaš, lebo Michalèík bol na hornom aj salašníkom.

Nemôžem poveda, že by bola Malka krásna. Ach, to nie. Videl som ja aj také dievèatá, èo by si neboly ku Malke ani staly, ale zúbila môj poh³/₄ad najskorej svojou skromnosou ako žabie oèko, èo bojazlivo vyzerá zpod lopúcha na èloveka. Bola malièká a útla, mohol si ju po³/₄ahky ukry v dlani, len ve³/₄kú záplavu ryšavých vlasov nosila na hlave. Malka sa mi páèila taká, ako bola, ba práve

len taká, drobná, nevypelichaná, ušmochtaná. Ěože ja viem, ako si to vysvetli. Ělovek zavše sám sebe nerozumie. Zatúžil som po nej ani na zimovisku po salaši. Žiadalo sa mi stále by pri nej, hoci naše stretnutia bývalý chladné a hluché ako hora v noci, lebo ona bola nevravná, bála sa aj oèi na môa uprie a ja som sa od rozèúlenia nevedel zas spamäta. Len som h³/₄adel a hltal jej vlasy, jej tvár i jej biele ruky a nohy. Oèi sa mi pritom zapa³/₄ovaly a mal som chu hrýz hoci tvrdú skalú a pi vlastnú krv. A keï som bol ĩaleko a moje oèi boli slabé, aby ju dovidely, vymýš³/₄al som o jej tvári, o jej bielych rúekach a nôžkach pesnièky.

Toho roku na Turíce som sa mienil oženi. Bolo treba poveda Michalèíkovi, ko³/₄ko gazdov má zakáza v sobotu po syr, a pri tej príležitosti chcel som sa dohovori aj s Malkou.

V krème som zastihol len Michalèièku. Bola celá ustrašená, lebo Michalèík, ktorý pred štyrmi dòami sa bol vybral na jarmok do Liptova, dosia³/₄ sa nevrátil, hoci mal prís domov hneï na druhý deò. Snažil som sa ju poteši, namietajúc, že však ho mohla zdrža nejaká súrna vec, ale ona len bedákala, vraj sa jej prisnilo èosi a pustil sa sám cez hory, majúc pri sebe tridsatisíc. Bolo mi jej ³/₄úto, ale nezdržoval som sa. Vypil som pre dobré meno pol deci a vbehol do dvora za Malkou.

Dlho som ju neh³/₄adal. Cúdila práve mašta³/₄. Keï ma zazrela, chcela odbehnú do stavania, ale ja som na òu zavola.

Pristúpil som k nej sotva na krok. Bola takto pred mojimi oèami sama, malièká, drobná, mohol som sa na òu díva, ko³/₄ko sa mi žiadalo, a keby sa mi bolo chcelo, mohol som sa len naèiahnu a bola by v mojich rukách. Ale mne poh³/₄ad staèil. Ani mi na um neprišlo dožadova sa viacej. Ba aj toto sa mi videlo prive³/₄a; ³/₄akal som sa, že hreším, keï sa bez svedkov dívam zblízka na dievèa, ktoré sa tomu ani nebráni, a cítil som plamene tohto hriechu na oèiach aj na tvári. Ona ani jedinkým pohybom nedávala najavo, že sa mieni sprieèi mojej vôli. Ohnivé vlasy svietily jej okolo vypuèeného detského èielka.

— Malka, — vravím a zadúšam sa horúcim dychom, tvár mi blèí a mätie ma aj okolnos, že Malka kloní hlboko hlávku, ako by sa chcela celá stúli k mojim nohám, ako by èakala, aby som ju podchytil a ukryl vo svojom náruèí. — Malka, ty vieš dobre, že sa valach ažko zaobíde bez ženy. Nuž ak nemáš proti tomu niè, mohli by sme sa sobra, — vravím. — Len sa vyslov a ja pôjdem v pondelok do mesta po zlato. Svadbu urobíme v sobotu pred Turícami —

Mal som toho na jazyku ešte viacej. Veï som bol naliaty miazgou vnuknutia ako prezretá hruška sladkou vodièkou. Duša sa mi riedila a búrila ako mlieko pod vemenom. Píšala by mi hádam nebola staèila na vyjavenie tých podivných hlasov, èo zo môa vtedy prýštily, ale odložil som si to na iný, príhodnejší èas, keï Malku nebude hna robota. Vtedy som len èakal na Malkino rozhodnutie.

Ale Malka sa k tomu nepriberala.

Pliecka sa jej sahovaly strmým dychom. Nemala viac od sedemnás, nuž nemohla ma jasnú predstavu o mojich zámeroch. Na³/₄akala sa ma azda. Hej, mohlo to len tak by. Moje slová otváraly jej nový svet, do ktorého ona ešte nikdy nenazrela. Vyplašilo sa v nej diea. Malka naberá dych, èaká, ako by rozmýšľ³/₄ala, a potom pridusene šepoce:

— Opýtam sa brata a zajtra ti poviem —

Nepoznal som jej brata. Nikdy sa mi o òom nezmienila, nazdával som sa, že je sirota, nuž toto odhalenie ma trochu síce premklo, ale nepokladal som ho za ve³/₄mi dôležité.

— Neodkazuj, — reèiem, — odbehnem zajtra pred veèerom do Jám. Príi aj ty ta, budem a èaka.

Prikývla a mne rástly krídla. Nemohol som sa viac zdrža na Michalèíkovie dvore, ohradenom so všetkých strán studeným múrom. Nie veru. Potreboval som èistý vzduch, vo³/₄ný rozh³/₄ad. Žiadalo sa mi vône mladej trávy. Prebehol som ešte ku druhému salašníkovu za povinnosou a potom hajdy na salaš.

Oproti mne dolu bokom šmýkal sa chladný vietor. Išlo mu prudko, lebo svah bol príkry. Kedyko³/₄vek letel popri mne, vplietol sa mi medzi nohy a zamumlal. Hádam sa zlostil, že mu stojím v ceste, ale keď sa presvedèil, že nemám v úmysle robi mu priek, dal sa stvára pestvá ako nezbedný chalan. Preskakoval ma, alebo sa skryl do trávy, a keď som prechádzal okolo, zašuchoril, aby ma na³/₄akal. Ja som sa nesrdil. Bol som rád, že mám takého veselého spoloèníka, èo nemá nijakých starostí, èo sledí po grúòoch slobodne ako zbojník, lebo aj po mne sa prelievala nepokojná krv. Bol by som sa najradšej pustil s ním opreteký. Cítil som sa ³/₄ahuèký ako vtáèa, èo sa káže belasým vzduchom v zlatej osuhli slneèných lúèov. Aj ja som tak lapal vzduch, ako lapá zaiste on, keď sa výšiny nad ním roztvárajú. Aj mne tak skackalo srdce, ako skacká jemu, ak spustí zraky na zem, ktorá sa pod jeho bruškom kolembá sem-ta. Badal som nablízku studienku slasti, nuž žíznil som, chcel som namoèi do jej mäkkej hladiny pery a uhasi páleivý smäd jej opojnou chuou.

— Pohlada ma po tvári, budem si mysliè, že ma to hladká Malka, — vravím do vetra. Nadstavujem tvár a vietor mi ochotne vyhovuje. Plazí sa mi po tvári nevidite³/₄nou dlaòou, pomaly, šetrne, aby nepredráždil moje smysly. Káže sa jemne po kožke, štekli ma na hrdle, pritíska sa na nepokojné sluchy, ako by to bola naozaj malièká dievèenská rúèka, a pri uchu šibalsky šepká: — Pozri, ako po³/₄ahky ti strhnem klobúk s hlavy. — Nemám èasu, aby som mu huncútstvo prekazil. Klobúk sa kotú³/₄a dolu brehom, preskakuje jamy, letí a vietor šuchorí za ním trávu.

Alebo mi vraví:

— Zastaò a rozpriahni ruky, oprobujeme svoje sily —

Neviem mu odoprie. On mi vyháòa koše³/₄u, chytá ma za nahý pás, opiera sa na prsia, podvracia hlavu, je strmý a prudký. Naozaj by ma prevalil, ak by som nevynaložil všetku silu.

— Nepoddám sa, — vravím ja.

On sa mi vsype do vlasov a ševelí ako malé vtáèa:

— ¹/₄ahni si do trávy a zatvor oèi, privediem ti Malku —

Zatápa ma vlhká teplota opojenia, nuž sa síce vysmievam jeho smelosti, ale poslúcham ho. Líham si naznak do trávy, zatváram oèi a pozorne naèúvam, aby ma zas nejako nepreviedol. Chví³/₄oèku je ticho. Napravo odo mòa sa vystiera stebielko, ktoré som iste pritláèil rukou alebo plecom, a pri uchu sa mi mechří akýsi chrobák. Potom sa povetrie rozvlní tajomným poèatím, a h³/₄a: vo³/₄akto sa ponáh³/₄a odhora ku mne. Bosé nohy sa mu otierajú o trávku a pritláèajú mladý mach. Vo³/₄akto sa pri mne pristavuje a díva sa na mòa zvláštnym malièièkým, ale strašne prenikavým a ostrým zrakom. Nemám strpenia, chystám sa otvori aspoò trošilinku oèi, ale slabuèký hlások ma vystriha:

— Neotváraj oèi, chcem sa na teba podíva, lebo keí sa ty na mòa dívaš, nemôžem h³/₄adie. Tvoje oèi ma pália —

Nemohly ma nato³/₄ko klama smysly. Bola to ona, moja Malka, lebo som ju poznal po hlase a po vòni tela. Stála nado mnou ako anjeli. Akiste bola len v košie³/₄ke, nuž noèný chlad sa pravdepodobne prelieval po jej nahých ramienkach a plieckach, ktoré sa mohly belie vo hviezdnom svetle ako lupene vodného kvietka. Možno sa trochu aj triasla zimou, keí jej vietor olapúval modrasté kolienka. Vravela:

— Už dávno som sa chystala za tebou, aby som a videla vo spánku —

Dusil som sa vlastným dychom, lebo prepínala ma rozkoš, akú som dovtedy nepoznal. Najblaženejšie som sa cítil obyèajne vtedy, keí som ležiaval na kosodrevine a h³/₄adieval do oblohy. Kosodrevina vydychuje sýtu vôu, ktorá èloveka rozpa³/₄uje ako plné dúšky silného vína, presakúva kožou, vniká do krvi a rozriešuje ju. Krv sa búri a dupoce. V divom cvale zalieva celé telo, preniká ku každému koštialiku. Telo bléi túžbou a duša sa vypne vysoko do oblohy, kde sa maria lákavé blesky íalekých svetov, ale to bola len kvapôèka z toho, èo som v ten veèer prežíval. To bolo nebo a zem, alebo povedzme, to bolo javorové drevo, z ktorého strieka sladká miazga, keí doò zatneš, a toto boly husle, vyrobené z tohto javorového dreva, ktoré sa chystajú vyspieva pieseò o zakliatom dievèati.

Poèúval som. Hlas padal tíško ako manna. Usadzoval sa na mojej tvári. Niekedy sa odlepil, ako by ho vietor sfúkol:

— H³/₄a, nemýlila som sa, — šepkala, — si taký, ako som si a predstavovala. Máš vysoké èelo, a to skrás³/₄uje chlapa, aj vlasy más kuèeravé. A také ja rada. Oj, ve³/₄mi rada! Èi sa ich môžem dotknú, môžem?

Drobné prstíky zaplietly sa mi do vlasov.

— Aj, aké mäkké, aké mäkušké, budem ti ich prièesáva, keď sa vezmeme. A èi ma to naozaj mieniš zobra za ženu, naozaj?

Zaparovalo sa mi telo od úzkosti.

— Nuž dobre, pôjdem za teba, ale potom musíš da pozor, lebo som ešte malá. Pozri. Prsia sa mi len tejto jari zaèaly vydúva —

Nevydržal som ěalej sliepòa ako vykotené maèa. Rozpleštil som rýchlo oèi. Cez tvár sa mi prevalil studený prúd vetra, posýpal mi telo mrázikom, podo mnou suchol sa do trávy, a štrkajúc suchými stebielkami, letel dolu grúòom, vysmievajúc sa mojej dôverèivosti.

Hviezdy na oblohe èakaly na môj poh³/₄ad, ale noc èušala. A po Malke ani suchu. Vyskoèil som na rovné nohy a ponáh³/₄al som sa už bez zastavenia na salaš. Hlava mi však horela aj potom, keď som sa natiahol pod kolibu ved³/₄a košiara.

*

Na salaši som našiel akéhosi Šajbana. Honelník mi potom povedal, že privandroval od hô³/₄ bez košeľe hneĩ popoludní a že za celý èas sa s baèom o vo³/₄aèom dohovárali. Sedel celý veèer prihnutý nad vatru bez slova a zazeral na mòa ani zbojník. Baèa mi síce nevrazil niè, ale vo mne skrslo hneĩ podozrenie, že je to jeho priaznivec a že by ho chcel na beòušskom salaši zdrža a prisadi k sebe, lebo pri jednaèke na fašiangy sme sa my dvaja nedohodli celkom na oštiepkoch.

Hej, keby som ja bol hneĩ zbadal, o èo ide, ale nedalo sa, všetko ma v mojom presvedèení utvrdzovalo.

Na druhý deò ho poslal s ovcami a mòa vypravil drevo hotovi. Inokedy by ma takéto zaobchádzanie bolo poriadne dožralo, ale vtedy som si len odp³/₄ul do dlane a pobral som sa svojou stranou. Myslel som na Malku, myslel som na jej obavy, ktoré voèi mne ešte prechovávala. Nechcel som poruši s³/₄ub, ktorý som si dal a ktorý vo mne oazieval ani olovená peèa. Miernil som sa a krotil som svoju náruživos a svoje sily, aby sa ma nebála, lebo pod³/₄a jej priznania moja nespútaná a divá sila, pripravená vždy vybúri sa, ktorú do mòa vmetúvaly hrbaté grúne, kade som prehàòal svoje ovce, dokrútené svrèiny, èo sa niekedy dively od vetriska, zúrivé búrky s bleskami, hromy a dažde, bola jedinou prekážkou, èo ju

ešte odo mòa odia³/₄ovala, èo jej zabraòovala vymota sa zo snov, kade blúdila ani svätøjánska muška. Musel som zmäknú, zjemnie, aby som ju k sebe zväbil, aby som si ju naklonil. Nuž, hoci tu bola zádrapka, ktorá ma mohla vohna s baèom alebo so Šajbanom do škriepky, nedal som sa strhnú, radšej som h³/₄adal spôsob, akým by sa celá tá vec dala urovna aj za cenu ústupku. A na šastie som vtedy rýchlo takýto spôsob našiel. Na dolnom beòušskom salaši nemali druhého valacha, lebo pred týždòom im bol jeden narukoval. Umienil som si teda, ak sa baèa predo mnou o veci len raz zmieni, prenechám miesto Šajbanovi a ja prejdem na dolný salaš.

S takýmto predsavzatím pustil som sa ráno do roboty a deò mi potom prešiel ve³/₄mi rýchlo. Obloha bola jasná a hladšia od zrkadla. Leskla sa svetlom, a keď ju slnko k obedu rozpálilo, hriala ani žeravá platòa. V tòòach medzi machom prudko vydychovaly kvety. Ich sýte farby menily sa každú chví³/₄u v teplých a prevlnutých výparoch surovej zeme. Zavše sa mi zdalo, že sa dohovárajú neznámou reèou, alebo že niekto medzi nimi chodí, nakláða sa nad ne a otvára im púèky. Vtedy som sa vyrušil z roboty, lebo som si namýš³/₄al, že by to mohla by aj Malka.

Veèer po pôdoji, keď slnko odkvaplo s oblohy za vo³/₄aktorý vrch, prehodil som si na plecيا huòu, vopchal do rukáva píšalu a ponáh³/₄al som sa do Jám. Sbehol som od salaša prou rovno na polianku, kde vo³/₄akedy vraj pálievali Beòušania uhlie pre bystriansku mašu. Tu som sa rozhodol vyèka na Malku. Nemal som obavu, že ma nenájde. Po³/₄anu v Jamách vykášal Michaléik, nuž Malka neraz sniesla batoh sena odtia³/₄to dolu úž³/₄abinou do dediny a neraz za rána alebo veèerom škrabala sa sem hore s košom po trávku kravám. Myslel som, že oèistom aj vtedy tak príde.

Vyvalil som sa uprostred polianky do trávy. Pod koše³/₄ou metalo sa mi srdce ako vták so sviazanými nôžkami. Hoci malo jasný, oce³/₄ový hlas, bolo bada, že je vo svojom pravidelnom pohybe mýlené rozkošnou chví³/₄kou oèakávania, ktorá ma držala v náruèi. Bol som zas v zajatí presvedèivého sna, i keď som mal oèi otvorené a hlavu prevetranú. Spôsobil to zaiste ten mesiac, èo sa nekom plavil ani krá³/₄ovská plachetnica, lebo jeho strieborný poh³/₄ad mal èarodejnú moc. Otváral ma ako puknutú makovicu babie leto. Nevládal som sa už íalej pred ním pretvarova. Musel som mu vyjavi všetko, èo od istého èasu vtiaklo do mòa zo škovránèieho spevu, èo sa vsúkalo do mojich žíl z veèernej zore, z mladých, tuhými šavami naliatych borievok a zo seknutých koreòov strapatého korucha, èo spôsobilo dravý smäð môjho tela a ³/₄akalo úzkosou, keď ma nocami samota nadchádzala, èo mi privieralo mihalnice, rozèuchrávalo vlasy, rozka³/₄ovalo speèené ústa do túžobného rozchlipnutia, keď veèerný vietor dovial k mojim nozdrám vôòu sladièa, presýtenú vlhkosou machu alebo smolnatej miazgy puèiaceho jedlièia, èo húdlo mesaènými nocami žalmy o

mojich dvadsiatich rokoch. Nemohol som íalej èaka, hoci Malky nebolo, musel som sa vyrozpráva, aby sa mi trochu srdce utíšilo a aby ma krv nepálila:

— Neboj sa, Malka, — èítam z duše, — ja ti neublížim. Tieto ruky, èo po³/₄ahky zodvihnú nad hlavu trojroèného plemeniaka, èo zviechajú ažkým osekancom ako prútikom, položia sa k tebe každý veèer ako verní psi, budú ticho, ak sa ich budeš bá, budú ti vlásky prihládza, ak ti to nebude proti vôli. Neboj sa o svoje mladé prsia. Ja sa ich ani nepritknem. Ach, akože by som to len mohol urobi. Budem len na ne dýcha, aby podrástly, aby sa za nimi tvoje srdieèko odhrialo. Hej. Uvidíš, že sa viac neopovážim. Doma budeš spáva v posteli, ktorú som lanskej zimy urobil z jaseòového dreva, povyrezával a vyfarbil èervenou a zelenou farbou, a keď prídeš ku mne na salaš, posteliem ti voðavou tisinou, hlávku ti obložím rozkvitnutým jahodníkom a k nohám dám rebrièie, aby ti nôžky ešte viac zbelely a zmäkly —

Malka nešla.

Obloha sa naklonila k mojej tvári a chcela mi privrie mihalnice, ale ja som vybral z rukáva písalu a pustil som sa na nej prebera. Lístie sa zatriaslo v buèine a pieseò zo zapareného dreva vystriekla do postriebrenej noci ani kryštalogý prúd vody. Najprv zatrepotala ani vtáèa, vyplašené zo sna, a potom sa roztekla pokojne dolu po³/₄anou a spievala.

Veèernica padla za Kòazovu skalú.

Noc sa rozpäla nad veènos ako dlžizná odedza nad polia, do ktorej mladá mater mieni uloži svoje diea, a moja pieseò motala sa nad touto nocou, prebúdzala vtáctvo, èo v konároch podriemavalo, vyplašila horu, rozzvuèala vzduch a prilákala hlahol íalekých svetov. Naraz všetko ožilo, obloha i zem, hviezdy aj tráva. Naraz ako by èarodejný prútik šibol svet. Hora spievala chorál. Ticho a nábožne. Mladé buèky šepotaly krásnu modlitbu. Kdesi v hlbokéj tóni vyhrávala na fujare stará sosna. Bolo ju len slabuèko poèu, lebo osíky prenikavo zvonily striebornými listmi.

Och, bolože mi vtedy ³/₄ahko a dobre. Ani mi na um neprišlo hneva sa na Malku, že nechodí. Veru, Bože, nie. Prepáðala ma dôvera a tešil som sa z chví³/₄ky, ktorá mi dávala trošku ochutna z pohára šastia. Nemyslel som na úskok a nedožadoval som sa väèších nárokov. Veí bolo toho aj tak dos. Vzduch sa chvel a mne sa zdalo, že mám na lícach Malkin dych, horúci a nepokojný, ktorý ma opíja, že ma omára blízkos Malkinho tela, drobného a bieluèkého ako svíbové drevo.

Sladká chu mlieka sa mi penila na ústach. Dýchal som vôòou dozretých jahôd a mosadzou vybitá písalenka pre³/₄úbezne spievala, ako by sa v mede bola od týždòa moèila. Nemusel som vymýš³/₄a melódie. Veru nie ani málo. Samy vyskakovaly z dieroèiek, samy sa schytávaly a letely za hviezdami.

Ej, bolože mi, bolo, ako mi už nikdy nebude. Neh³/₄adel som na oblohu, nemeral som, akú cestu preputoval mesiac a v ktorú stranu sa obracajú hviezdy, lebo na èase mi už nezáležalo. Bol by som presedel v Jamách aj do rána, keby ma nebol vyrušil honelník.

Neviem, odkia³/₄ prikvitol. Bol zadychèaný a horúci ani uhlík a zaváòal mladým syrom. Vrael, že za mnou od veèera sledí. Potom vytiahol zpoza pása dokrèený papierik a vrael, že mi to posíela Malka, lebo že on bol pred veèerom u Michalèíkov.

Srdce mi poskoèilo ani pošteklený kôò, rozháòalo krv a ja som vzbákol ako hrs slamy. H³/₄a, Malka, malá Malka mi posíela lístoèek, biely lístoèek, ktorý azda vytrhla z modlitebnej knižoèky, èo dostala darom na birmovku od krstnej matere. Beriem od honelníka papierik a vystieram nepokojnými prstami. Èože mi tá drobná ruèièka píše, èo tá pehavá hlávoèka navymýš³/₄ala, èože to môže by. Šaliem nedoèkavosou, prizierajúc sa zblízka na papierik.

Chlapèa h³/₄adelo na mòa velièiznými oèami, a keí som mu nemal èo poveda, vravelo:

— Ja viem, kto ti preèíta Malkin lístok.

— Kto? — vyzvedám sa, lebo ma biely papierik neprestáva trápi.

— Šajban, — vraví, — Šajban vie aj písa, aj èíta, lebo dnes popoludní som niesol Malke takýto istý papierik od neho.

Nepovedal som niè, ale celé telo mi podsypal studený srieò. Poberali sme sa na salaš.

*

Potom som už nezaspal. Pod srdcom ma celú noc hrýzlo. A ráno len èo som mal vyhna ovce na pašu, šiel som s Malkiným lístkom za Šajbanom. Musím pripomenú, že od jeho príchodu som nebol s ním ani raz na slove. Vyhýbal som mu, aby nebolo zámienky na zvalu, lebo medzi nami nebolo výh³/₄adu na priate³/₄stvo. Vtedy sa obšmietal za kolibou a pohvizdoval akúsi vrchovskú, ale to len oèistom. Istotne o vo³/₄aèom tuho rozmýš³/₄al.

Len èo som k nemu pristúpil, zmeral ma od hlavy po päty, ako by odhadoval moju zdatnos. Prerastal ma aspoò o pol hlavy a aj v pleciach bol širší. Iste zjedol viacej mäsa ako ja, ale aj viac grúòov istotne sliezol. Tvár mal divne dokrútenú, azda vetriskami doš³/₄ahanú, alebo úpekcom porozka³/₄ovanú ako kôra kosodreviny. Krk mu sputnávaly hrubizné žily. Zo strakatých oèú vytàèal sa mu studený chlad a hrôza pretúlaných nocí. Keí sa na teba trochu strmsie zah³/₄adel, mal si obavu, že a zaèítava, alebo že rozmýš³/₄a, medzi ktoré rebro ti vreže nôž pod srdce. Hej, veru, bol to nebezpeèný chlap. Skôr som si to dobre ani neuvedomil, ale vtedy som ho mal dos a nežiadal som si, aby ma stretol niekde na pustom mieste.

Keď mal v rukách Malkin lístok, preletel po òom poh³/₄adom, otrèil gamby a vravel:

— Odkazuje ti, aby si zlato nekupoval, lebo sa ona ešte nemieni vydáva.

Videl som dobre: oèi sa mu vypuèily škodoradosou. Krv sa mi zastavila priam v srdci, a keď sa ³/₄ahostajne obracal ku mne chrbtom, mal som sto chutí zaa sa zubmi do jeho žilovatého krku, ale èože by mi to bolo pomohlo. Akúže náhradu by som si bol tým zadovážil za vyrabovanú dušu. Veru nijakú. Iba ak nové archy hanby a muèivého bô³/₄u by sa boly na môa zavalily, lebo bol by ma zaiste pleštil na zem alebo odkopol okovanou baganèou ani prašivého psa a ja vo svojej bezmocnosti sotva by som bol vládal zaskuèa, nuž, hoci sa ma chytala predtucha, že on je prièinou môjho nešťastia, hoci ma skrúcala zlos, zasekol som len zuby a pobral som sa za ovcami.

Takto sa, h³/₄a, zaèíнал tento deò, ktorý sa do môjho života vovalil ani ažký balvan a ešte dodnes ma pritláèa a mliaždi. Keby som bol prespal niekde pod svrèinou, mohol som si aspoò zachráni èes, nemusel by som dnes mrašti èelo a h³/₄adie viac do seba ako na božie slnko. Veru tak. Ale èlovek je len nájomníkom tohto sveta, nemôžeš si robi pod³/₄a ³/₄ubovôle. Nad nami tróni ve³/₄ký Hospodin. On nadelí a ty ber a ïakuj za všetko, lebo reptanie sa nevypláca. Vliekol som sa potom za ovcami ani tôa oblaka. Zavše som zastal, zakvaèil bradu na palicu a h³/₄adel prázdny zrakom po dolinách a grúòoch a zas som ahal ažké nohy v tú stranu, v ktorú sa obrátili ovce. Bolo mi jedno, kde ma zavlèú. Nemal som smyslu pre obdiv porozèesávaných vrchov, èo obtáèaly obzor a èo sa ešte aj v tento pre môa osudný deò ma³/₄ovaly slncom. Dúhové farby presvietených dia³/₄ok slialy sa mi do špinavej mláky, kde sa kúpala moja chmúrna tvár.

Hlavu som mal tupú a tvrdú ani hrèavý buk. Obèas som z nej chcel aspoò na útechu nieò vyžmýka, ale márne, nebol som schopný trievo rozmýš³/₄a a uvažova. A keby ma bola hlava aj poslúchla, nebol by som našiel východiska zo svojho rozpoloženia, lebo taká dôvera ma sväzovala s Malkou, že som nemohol ani tuši prièinu jej rozhodnutia. Nechával som teda všetko naverímboha a pod³/₄a toho sa to aj skonèilo.

Pred obedom pribehol za mnou honelník a vravel, aby som sa ponáh³/₄al do Jáa, že tam niekto na môa èaká.

Keby som sa bol vtedy len trochu pozornejšie zah³/₄adel do chlapcových oèú, keby mi bolo prišlo na um spýta sa, èo ho priviedlo k tomu, aby mi takú zves priniesol, bol by som svoje kroky rozpoèítal a rozmeral, lebo by ma bol ožiaril aspoò jedinký lúè pravdy, ale môa zahlušil úder neèakanej noviny, náhla teplota oslepujúceho blesku vysušila a zahladila vo mne všetky studené stopy pochybností. Vychytil som sa ani jeleò. Pred oèami medzi hustým ihlièím smrieèikov, ktoré mi bolo treba obchádza, mihala

sa mi Malkina tvár, biela ako pena na mladom mlieku, ako škvrnky májového snehu na holiach. Vyèákavala na mòa, klopila oèi a èervenala sa. Mala mi vo¾aèò prezradi a bola netrpezlivá, že nejdem, že sa zdržujem obchádzaním smrieèikov. A táto tvár mi skoro nedala vdýchnu, rozrušovala ma a hnala ma, že mi žilky v kolenách pukaly, že sa mi oèi od prievanu zalievaly slzami, že som necítil krvavé škrabance, ktoré mi ma¾ovaly po tvári suché konáre, že som preva¾oval sudy dolu prou a neèítal som ostré skaly, ktoré mi drvily kosti.

Rozpútaná samopaš zo mòa šibala. Bol by som sa najradšej skrbá¾al priam k Malke, ale zkraja po¾any som razom vytrezvel, ako by bol na mòa niekto vylial za džber studenej vody, lebo som zaèul mužský hlas.

Zatajil som dych a h¾adím. Na dolnom kúte po¾any stála Malka. Držala v ruke kus bieleho plátna, na ktorom bolo bada èervené škvrny. Tvár sa jej blýskala na slnku ako èrepinka skielka, zahodená v tráve, a ved¾a nej stál Šajban.

Malka bola na òom oèami prilepená, ako by ju bol zaèítaval. Neveril som vlastným oèiam. Krútila sa mi z toho hlava ako opitému a h¾adel som na po¾anu s otvorenými ústami ako sprosták. Nebol som schopný nijakého èinu, hoci bola najlepšia príležitos na riešenie úetu medzi mnou a tým zbojníkom, len som sa pritiahol za starý buk, aby ma nebolo vidno, a naèúval.

Ako som už povedal, vietor najprv zaniesol k mojim ušiam mužský hlas. Bol to Šajbanov. Zaèul som ho ešte v behu, nuž porozumel som len to¾ko, že je reè o peniazoch a o Michalèíkovi. Potom som zrete¾ne poèul Malku:

— Môžu a tu dolapi, — vravela.

— Neboj sa, — pokračoval Šajban, — len mi oper koše¾u a dones mi ju ešte veèer sem, lebo túto, èò mám na sebe, mi požièal baèa, aby som nechodil s holým bruchom. Hneï zajtra odtia¾to zmiznem. Baèa mi už naradil, ako sa najskorej dostanem za more. Tebe pošlem odtia¾ pas aj peniaze na cestu.

No Malka mala aj potom oò obavu, lebo jej hlas bol neistý:

— Michalèèeka šípi, vèera bola pri žandároch, — hovorila.

— Nech, Michalèíka vyòuchajú len líšky, a vtedy už tu nebudeme.

Viac som nerozumel. Oba hlasy stíchly, ako by ich bola vyrušila moja prítomnosť, a ja som sa viac nenamáhal ani poèúva a porozumie. Nejavil som už o to ani najmenší záujem. Vedel som len to, že Malka je pre mòa stratená, že mi ju vo¾akto nemilosrdne a ukrutne vydrapúva zo srdca a ja nemám síl tomu zabráni. Klesal som úboho na duchu aj na tele, ako postihnutý zlou chorobou.

Ani by ma to tak bolestne nebolo zastihlo, keby bolo išlo len o obyčajnú ženu, s ktorou som mal ži a plodi deti, ale Malka nemala by len mojou zákonitou ženou. Ja som po nej netúžil tak, ako túžieva chlap po žene, keď sa mu krv pripáli jarným slncom alebo rozihrá nieko³/₄kými dúškami pálenky či koreným jedlom. To nie. Takých hriešnych žiadostí som sa ja vtedy obával, lebo som si myslel, že sa v nich ukrýva pekelný plameň, ktorý človeka prepáli znakom večného zatratenia. Malka mi vypučala zo srdca ako neznámy kvet, ktorého semeno priniesly vetriská s vrchov, kde dozrievalo medzi sklenenými lístokami brusničiaka a napuchlo teplotou žeravého slnca. Sama nemala nijaké nároky, ale jej prítomnosť a jestvovanie zapúšťalo do môjho tela a duše mliečnej žily, ktorými som prijímal každý deň živý mok. Malka mi bola slnkom i vodou, vzduchom a zemou. Ja som z nej dýchal aj pil. Ona ma živila aj zohrievala. Bola mi sviatosťou, ktorá ma oblažovala a prepáčala božími milosťami. Moje myšlienky i moje skutky boli preniknuté jej bytosťou. Dni prebúdzali ma jej úsmevom a noci uspávaly ma jej pokojom.

S Malkou som sa musel lúčiť. Malka mizla ako obláčik plachej hmly na sedlisku. Malka sa mi stratila.

Neviem, ako som sa dostal s tohto prekliateho miesta, kde mi vykrvácaly všetky piesne, kde som stratil chuť k životu a našiel žiaľ³/₄, ktorý sa ma chystal sprevádzať ako verný pes truhlu svojho pána. Neviem, ako som sa vyvliekol nad Jamy a ³/₄ahol pod svrčtinu ani zdochýnajúci zver.

Ležal som dolu tvárou. Ústa som mal prilepené na studenú zem. V konároch ticho húdol vietor, a bol jediný zvuk, ktorý sa opovážal priblížiť k mojim ušiam.

Nech ma Boh stresce na mieste, ak som vtedy mal zlý úmysel. Ako vravím, nech ma Boh stresce. Ale o chvíľ³/₄u ma vyrušili blížiaci sa kroky. Niesly sa z Jám. A tie ma prebraly. Uvedomil som si napochytre, že to môže byť len Šajban, a bol som hneď na nohách. Uvažovať som už nestačil, lebo kroky sa približovali ve³/₄mi rýchlo, než konal som len tak na ruku.

Skočil som za najbližší smriečok. Nemal som ani vreckového noža naporúdzi, ale ani to ma neodradilo. Len čo sa priblížil na skok ku smriečku, vyrútil som sa naň.

Neočakával ma, než v prvej minútke sa mi ho podarilo ³/₄ahko zvali na zem, ale len čo si upamätal, s kým má do činenia, objal ma železnými rukami a zmrvil mi tak kosti, že sa mi už smrť do očí začala titla. Nastal zápas, pri ktorom som si uvedomoval, že som položil na kartu život. Telá sa nám splietly ani hady, keď kameň dújú. Jeho zavádzalo čerstvou divinou. Bolo tuhé a mastné od potu. Ruky sa mi po čom kázaly. Svaly na čom sa napínaly ani hrubé povrazy, zapustené smolou. Keď sa ku mne pritlačili, vrezávaly sa mi do mäsa, pristavovali krv v žilách a škrtily dych. Bol som proti nim bezmocný. Mohol som ich kliešťami trhať, ani tak by neboly

povolily. Mohol som ich na kolovrate naahova, aj tak by boly ožily. Moje údy sa z nich èím ĩalej, tým ažšie vyplietaly. Strácaly vládu a pružnos. M³/₄andravely, ako by z nich bol krv vyžmýkaval, a potom celkom ustaly, odkväcly, znehybnely. Bol som na konci.

Ležal som na zemi tichý a krotký ako bez života. Telo som mal dolámané, dokrútené, zmliagané, ako by ma krava vyp³/₄ula z pysku. Mäso sa mi triaslo, koža špela a horúca krv mi zalievala sluchy, ale žlè neprestávala vo mne vrie. Zadúšal som sa zlosou. Schytávala ma strašná túžba po pomste. Hej, po pomste, ktorá by neskolila len Šajbana, ale aj Malku. Hej, aj Malku, lebo jej som kládol vtedy najväèšiu vinu za svoje poníženie.

— Len sa neprenáhli, chlapèe, — vravím sebe, — len sa nezadychèa. Vtáèik ti nemôže ujs. Chytíš ho do klietky, pobežíš k Malke a povieš: Mala, Malka, èi ho poznáš, poznáš tohto vtáka? Ponad hory lietal, oèká na zboj metal. Poznáš ho? — Košie³/₄ky mu perieš, rúèky si preò derieš. Len pozri: Hlavièku už kloní, železkami zvoní. — Hej, Malka, Malka! Èože ti tak líèka obelely, èože ti tak oèká zosmutnely? Èi a hlávka bolí, že šibeòa stojí v tom bystrickom poli? Hej! Malka, Malka! — Môžeš si ju potom vzia okolo pásu. Neboj sa, nebude sa plaši. Krotká bude ako jahniatko. Osušíš jej oèká, pobožkáš na líèka. H³/₄a, chlapèe, hore hlavu, vytri si pásou oèi od pohanenia. Keí vyblysne slnko, oveje ti èielko. Len sa neprenáhli.

Takto som sa, h³/₄a, potešoval. A potom som sa posbieral na nohy a zistil, že mi celkom niè nie je. Mohlo by hádam pravé poludnie. Na salaš sa mi nevidelo. Nemal som tam vlastne èo robi. Už bolo istotne po pôdoji, ovce mohol pás aj honelník, nuž pobral som sa rovno do mesta k žandárom.

Uverili mi všetko a pobrali sa hneí za mnou do Jám.

*

Nazpät sa mi kráèalo veselo. Klepec bol nastavený. Šajban sa už nemohol z neho vymota, iba ak by mu celé peklo aj s Luciferom bolo prišlo pomáha. Len mi bolo treba Malku doma pridrža, aby ho zavèasu nevyplašila, ale tým som si hlavu nelámam ani najmenej. Vyhvizdoval som si ani frajer, ktorému sa darí pri dievèati. Po hore som vyzeral vtáèie hniezda a po³/₄om som behal za motý³/₄mi, ktoré sa mi plietly do cesty.

Slnko padalo práve za horu, ani odronené jablko, keí som vchádzal do Michalèíkov. Krèma bola prázdna, ale sotva som plesol dverami, vošla Malka. Dvere na kuchyni neprivrela, nuž mohol som ³/₄ahko zisti, že Michalèíèky doma niet, že je Malka tu sama ani výkrik v tichej hore. Bolo mi to vhod. Neukazovaly sa prekážky, všetko išlo ako po masle.

Rozvalil som sa za stôl a Malka mi už zo zvyku priniesla pol deci. Vypil som ho jedným dúškom a rozkazoval som si hneď druhý a potom tretí. Prvý sa mi rozlial po žilách ani olej a po treom ma zaèaly oèi páli. H³/₄adel som na Malku, ktorá sa priberala oèistom poháre umýva. Zdala sa mi drobnejšia ako inokedy. Vlasý mala vymastené ako v nede³/₄u a spletené do hrubého vrkoèa, ktorý sa jej hompálal po útlo chrbátiku ani ažký klas. Keï niekedy hlávku zavalila trochu doboka, zablyslo sa jej biele hrdielce a trojitý rad sklených goralièk, obtoèených okolo krku. Obracala sa ku mne chrptom, lebo vedela, že nesedím tam len pre pálenku.

— Malka, — vravím naraz, ako zo sna vyrušený, v oèiach sa mi múti a jazykom zažka hýbem.

Utiera si rýchlo ruky do zásterky a ponáh³/₄a sa ku mne, lebo myslí, že si ešte pol deci žiadam, ale ja využívam príležitos. Sotva sa priblíži ku stolu, chytím ju surovo za ruku, ktorá je mäkkšia ako perinka, hladšia ako zelený mach na skale a teplejšia ako južný vietor.

Priahujem ju k sebe a ona sa nezdráha, len tvár si skrýva do nafúknutého oplecka a v jamôèkach na shybe chvejú sa jej belasé žilôèky ako tône pavuèinky na lesklej vode. Mám sto chutí ústami popretáha tieto tiene a umy si tvár príjemnou teplotou jej tela.

— Malka, — vravím, laené telo sa mi krvou napína, — Malka, ty sa ma ani nepýtaš, kde sa tu beriem —

Rukami si ju podchytávam okolo pása ako ³/₄ahuèký snopèek a dlane tuho vtlaèam do jej mäkkých bôèkov.

— Bol som v meste.

Vo³/₄aktorý vlas z jej sluchy vplieta sa mi na jazyk a rozožiera mi muèivou pá³/₄ou ústa.

— Ale nie po zlato.

Jej mladé prsia sú slabuèké ako pena, a predsa sú nepokojné a vydychujú teplotu. Raz bežia proti mne, ako by ma chcely zalia, a zas utekajú, ako by sa plašily mojej hrude.

— Bol som pri žandároch —

Badám, že sa poèína na celom tele chvie ako biele stebielko, ktoré sa vystrèilo z vlhkej a studenej tmy do prudkého dažia ranných lúèov. Obávam sa, že sa prelomí napoly, alebo že sa mi v rukách rozmrví tenuèké skielko malièkého pohára, ale nemám síl zastavi lavínu, ktorá sa so mnou rúti do priepasti.

— Na našom salaši usadil sa zbojník, èo zabil nedávno Michalèíka,
— pokračujem, a okrucajúc si jej hrubý vrkoè okolo ruky,
vyvraciam jej hlavu, aby som mohol vidie tvár a oèi, najmä oèi. —
Nuž bol som pri žandároch, aby ho dnes veèer v Jamách chytili.

Tvárièka jej chladne, ako by ju smr bielila, ústami potrháva a pod
ažkými mihalnicami chveje sa jej zarosený poh³/4ad.

Muèi ma ukrutná žiados tela. ahám ju nemilosrdne za vrkoè a ona
sa nebráni, ani nemukne. Mám pred oèami jej vypäté hrdlo, cez
ktoré by som mohol jedným razom prešvacnú nožom, a bola by
celá vec riešená. Krv by mi vyè³/4apla rovno do tváre, mohol by
som ju aj ochutna, ale ja som smädnejší. Chcem sa strýzni
dlžizným poh³/4adom na muky žijúcich oèú, chcem jej ešte vyštva
hrôzou zomierajúcu dušu.

— Dievka! — krièím jej pri uchu, — vrav pravdu, tak, ako stojíš
pred Bohom a pred mnou, máš ho rada?

Ustrnie na mne meravým a studeným poh³/4adom a vraví pomaly,
ako by ma hrdzavým a tupým nožom rozkrajovala:

— Musím ho ma rada, lebo je môj brat.

Neviem sa už rozpamäta, èo sa potom so mnou porobilo. Zostal
som ako so³/4ný stäp. Malka sa mi vytrhla z náruèia a vybehla
dverami. V hlave mi huèalo ani pod vodou.

Vonku sa vzmáhal huk. Najprv vo³/4akto vyvolával Malku, potom sa
hlasy zvirily. Kdesi brechalo zlostne psisko a pod stenou niekto
rozprával, že žandári išli na salaš po Malkinho brata.

Kei do krèmy vbehla bedákajúca Michalèièka, ktorá sa akiste od
žandárov dozvedela hroznú pravdu o svojom mužovi, prebral som
sa, ako by sa mi prealo be³/4mo na oku. Vybehol som na ulicu.
Popredieral som sa pomedzi skupiny postávajúcich ³/4udí a skoro
bez dychu vybehol som na po³/4anu do Jám.

Neviem, èo ma ta hnalo. Èi zvedavos a èi výèitka svedomia.

Jamy sa zaha³/4ovaly do tieòu. Mäkký pláš noci vystielal ich hlbiny.
Boly tiché a zahrúžené do seba. Z buèiny nevyšiel ani hlások, len
pod mojimi nohami šušalo uschnuté lanské lístie.

Zostal som na kraji po³/4any.

Neiäleko pod smrieèkom ležal Šajban. Ruky mal rozhodené na
machu, nuž vyzeral ani biely križ, položený do trávy. H³/4adel do
oblohy a èakal na Malku, ktorá mu mala donies vypranú koše³/4u.
Istotne nemal ani najmenšieho tušenia, že mu je nablízku
nebezpeèenstvo. Azda mal pred oèami obraz iälekých krajín, do
ktorých sa chcel odobra za svojím šťastím.

Pravda, mal som len ve³/₄mi málo èasu, aby som si toto uvedomil, lebo skoro súèasne so mnou ukázaly sa na po³/₄ane žandárske prilbice a s hornej strany vyletel a preal tíšinu prenikavý a výstražný Malkin hlas.

Šajban hneí porozumel. Vyšvihol sa na nohy a šibol v tú stranu, kde stála Malka.

Ako som už pripomenul, neviem, èo ma na po³/₄anu vyhnalo. Èi výèitka svedomia a èi zvedavos. Ale vtedy som razom pochopil, preè som tam a èo mám robi. Vyèkal som, kým Šajban zmizol v hore, a potom som sa vyrútil na po³/₄anu ani gu³/₄a. Bolo už tma na nerozpoznanie. Mohol som ³/₄ahko zmias hlavy žandárov. Urobil som nieko³/₄ko sluèiek, ako by som nevedel, v ktorú stranu, potom som sa naraz a neèakane obrátil na žandárov, èím som ich istotne celkom splietol. Prebehol som pomedzi nich a zmizol v mladine.

Za chrptom mi tresol výstrel.

— Keby ma nechránila táto hustá mladina, nuž bol by som už zaiste hore kopytami, — myslím si a rútil som sa slepo svrèinou, odboèujúc od priameho smeru to hore, to dolu. Dlhší èas sa mi pozdávalo, že ma ktosi chce dobehnú, ale môa nohy držaly ve³/₄mi dobre a mladina bola ako múr. Keí som sa presvedèil, že mi už nehrozí nebezpeèenstvo, našiel som úkryt, kde som doèkal ráno.

Nado mnou tíško pretekala noc. Pomedzi èèèèinu pozeraly na môa hviezdy a v doline huèal potok.

Bol som spokojný, hoci¹ po žilách sa mi penila äalej krv. Malka zaiste videla, ako som nastavil vlastný život pre záchranu jej brata.

Ani neviem, ako tá noc odtiekla do dolín, a keí hviezdy zbelely a ihlièie sa mi nad hlavou poprebúdzalo a zaèalo za vetrom odrieka rannú modlitbu, prebral som sa a šiel na salaš.

Nad Jamami ma dobehlo slnko. Bolo ešte pripuchnuté teplým spánkom a zadychèiavalo sa, ako by sa náhlilo s voòavou praženicou ku koscom za dolinu. Tráva mu rosila ružové nôžky a zpoza stromov vyskakovaly za ním dlhé tiene prineskorenej noci. Na úboèí prebúdzal a vystieral sa nový deò a unikajúce hviezdy mu prialy dobré ráno.

Kráèal som ³/₄ahko a ticho pod nesmiernou oblohou ako posol boží, èo rozmeriava métu noci a dòa. Nad hlavou mi spievaly škovrany, líca mi ma³/₄ovala zora a po perách mi stekala sladkastá manna.

Pred salašom som našiel honelníka. Zakrúcal si trúbu z jelše. Keí som pred ním zastal, zah³/₄adel sa na môa, ako by ma nepoznával.

— Baèa ešte spí? — pýtam sa ho.

— Odviedli ho žandári, — vpraví a bojazlivo pošku^{3/4}uje ku kolibe, ako by tam niekto na neho striehol.

^{1/4}adový jarèek mi sbehol dolu chrbtom, striasla ma zima, ale som mal èisté svedomie, nemal som sa èo bá, nuž obrátil som sa rovno do koliby.

A tam ma èakala Malka.

Ležala na holej zemi ved^{3/4}a ohniska, na ktorom nebolo stopy po ohni. Nohy jej vo^{3/4}akto prikryl² kožúškom, aby im nebolo zima, buí aby nesvietily tak ve^{3/4}mi úbe^{3/4}om. Ruky mala položené pokojne ved^{3/4}a tela, ako po robote, a dolu ^{3/4}avým ramenom stekal jej uzuèký potôèik èiernej hustej krvi. Obával som sa nazrie, odkia^{3/4} ten potôèik vymoká. Tvárièku mala vyjasnenú blaženým úsmevom a bielu, bieluèkú ako svätá hostia. Oèami klopila ako obyèajne. Hanbila sa ešte na mòà díva, lebo sme ešte neboli muž a žena, ale moje uši poèuly, ako mäkko, mäkuško mi pošepkáva...

Notes

1. This slang term is not quite accurate as applied to me...This slang term is not quite accurate as applied to me...
2. This slang term is not quite accurate as applied to me...This slang term is not quite accurate as applied to me...
3. This slang term is not quite accurate as applied to me...This slang term is not quite accurate as applied to me...
4. This slang term is not quite accurate as applied to me...This slang term is not quite accurate as applied to me...
5. This slang term is not quite accurate as applied to me...This slang term is not quite accurate as applied to me...
6. This slang term is not quite accurate as applied to me...This slang term is not quite accurate as applied to me...